

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**A vadon élő állatok által okozott károkért való felelősség szabályai
a bírósági gyakorlat tükrében**

Szerző:

dr. Tóth Annamária

Pécs,

2014. január 6.

Bevezetés

A hazai vadon élő vadászható állatfajok védelme igényének tiszteletbe tartása mellett is megállapítható, hogy a vadállomány a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban károkozást is előidéz, amely a bíróságok gyakorlatában az ebből eredő kártérítési perek egyre nagyobb számában tükröződik vissza. Jelen tanulmány célja, hogy a magyar kártérítési rendszeren belül sajátos szabályokkal bíró vadkárért való felelősséget a bírósági gyakorlat szemszögéből bemutassa.

1. A vadkár fogalma és elhatárolása más felelősségi alakzatoktól :

A vadkár fogalmának meghatározásakor mindenekelőtt különbséget kell tennünk a vadállat és a vadon élő állat jogi fogalma között. A fogalmi elhatárolás azért fontos, mert az állatok károkozásáért való felelősség eltérő szabályokon nyugszik annak függvényében, hogy háziállat, vadállat vagy vadon élő állat által okozott kárról van szó.

„Vadállatnak csak az olyan állatot lehet tekinteni, amely a természetes vadságából eredő valamely tulajdonságánál fogva jelent veszélyt emberekre és dolgokra akkor is, ha valakinek a tartásába kerül. Ugyanakkor nem minősül vadállatnak a megbokrosodott, megvadult háziállat.”(Kommentár Complex Jogtár- a Ptk. 351.§-ához fűzött magyarázat) Ezzel szemben „vadon élő állatok azok az állatok, amelyek ösztöneik által vezérelve szabadon élnek, természetes életmódjuk különféle megnyilvánulásaira az ember legfeljebb csak közvetett befolyást képes gyakorolni, s ezáltal a felettük való közvetlen és birtoklási lehetőség hiányzik.” (Hegyes 2011, 55)

A vadállatnak nem minősülő állatok által okozott károkért való felelősség szabályait a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban Ptk.) 351. § (1) bekezdése folytán a kártérítés általános szabályai, azaz a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglalt felróhatósághoz kötött felelősség szabályai szerint kell elbírálni. A vadállatok által okozott károk megtérítésének szabályaira azonban a Ptk. 351. § (2) bekezdése folytán a fokozott veszéllyel járó tevékenységgel okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni, amely alapján a vadállat tartója a

felelősség alól csak annak bizonyításával mentheti ki magát, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik.

Ugyanakkor a vadon élő állatok által okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályokat a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban Vt.), továbbá az annak végrehajtására kiadott 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban Vhr.) tartalmazza.

A Vt. megkülönbözteti a vadkárt, a vad által a mező- és erdőgazdálkodáson kívül okozott kárt, a vadászati kárt, valamint a vad elpusztításával okozott kárt. Jelen tanulmány kizárólag a vadkár szabályainak a bemutatására tesz kísérletet.

A Vt. 75. § (1) bekezdése az alábbiak szerint határozza meg a vadkár fogalmát:

A jogosult az e törvényben foglaltak alapján köteles megtéríteni a károsultnak a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban, továbbá az őz, a mezei nyúl és a fácán által a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdősítésben, valamint a csemetekertben okozott kár öt százalékot meghaladó részét (a továbbiakban együtt: vadkár).

A Vhr. 1. § szakasza rögzíti a vadászható állatfajokat, és azok közül a Vt. kizárólag a fenti Vt. 75. § (1) bekezdésében tételesen meghatározott vadfajok által és kizárólag az ott meghatározott növénykultúrákban okozott károkra vonatkozóan tartalmaz a Ptk-nak a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségi alakzatairól és a kártérítés módjáról és mértékéről szóló szabályaitól eltérő szabályokat.

Minden más, a Vhr. 1. § -ában felsorolt vadászható állatfaj által, vagy a fentiekben írt vadon élő állat által a mezőgazdálkodáson, erdőgazdálkodáson, szőlőn, gyümölcsösön, szántóföldön, erdősítésen, és csemetekerten kívül másnak okozott kárt a Vt. 75. § (3) bekezdése értelmében a Ptk. fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint kell elbírálni, azaz ezen károkért való felelősség ugyan objektív, azonban a károkozónak van kimentési lehetősége. Míg „a

Vhr. 1. § szakaszában vadászható állatfajként nem nevesített vadfajok - üregi nyúl, róka - által okozott károkért csak a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján állapítható meg felelősség” (Hegyes 2013, 59.).

A vadkárért való felelősség vizsgálata során azonban nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a Ptk. 1. § (1) bekezdésében rögzített értelmezési kötelezettségből eredően a Vt. rendelkezéseit is - mivel az ekörben polgári jogi viszonyokat is szabályoz - a Ptk. rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni.

A vadkárért való felelősség összefoglalva tehát, objektív, feltétlen, vétkességtől független, azaz a károkozónak semmilyen kimentést nem tűrő helytállási kötelezettsége van, amely azonban nem eredményez teljes reparációt a károsultnak. „A vadászatra jogosult kártérítési köteleességét már önmagában az a tény megalapozza és kiváltja, hogy a kárt a felsorolt vadak valamelyike okozza. További tényállási elemek bizonyítására, különösen vétkesség, vagy jogellenesség igazolására nincs szükség.” (BDT2006.1382.)

„Kérdésként merülhet fel, hogy a vadászatra jogosult és a földhasználó közös megegyezéssel eltérhet-e a Vt. kármegosztásra vonatkozó szabályaitól. Erre vonatkozóan következetes a bírói gyakorlat - Győri Ítéltábla GYIT-H-GJ-2010-77. számú határozat; Pécsi Ítéltábla Pf.III.20.123/2011/4. számú határozat - miszerint ugyan a Vtv. rendelkezései a Ptk. által szabályozott felelősségi szabályokhoz képest speciálisak, azonban nem írnak elő olyan tiltó, vagy utaló rendelkezést, mely alapján a Vtv. ezen szabályaival ellentétes szerződési megállapodás semmis lenne. A Vtv. tiltó rendelkezése hiányában a Ptk. általános rendelkezései alkalmazhatóak, így a vadkárviselési felelősség Vtv.-ben foglalt általános rendelkezéseitől a földhasználó és a vadászatra jogosult szerződéssel eltérhetnek. Ennek megfelelően nem minősül jogszerűtlennek, amennyiben a felek a Vtv.-ben rögzített 95-5%-os kárviselési aránytól eltérő kárviselésben állapodnak meg” (Hegyes 2013, 73.).

2. A kártérítésre kötelezett

Vt. 75. § (2) A vadkár megtérítésére az köteles, aki a kárt okozó vad vadászatára jogosult, és akinek vadászterületén a károkozás bekövetkezett, illetőleg akinek vadászterületéről a vad kiváltott.

Vadászatra jogosultnak a Vt. 6. § -a szerint önálló vadászati jog esetén a vadászterület tulajdonosát, társult vadászati jog esetén a vadászterület tulajdonosainak közösségét, míg a vadászati jog haszonbérbeadása esetén a haszonbérletet kell tekinteni.

Ezen pertípusok döntő többségében az alperesi pozícióban vadásztársaságok, mint civil szervezetnek minősülő egyesületek vesznek részt, de akár gazdasági társaságok, szövetkezetek, erdőbirtokossági társulatok is lehetnek vadászati jog jogosultjai, így kártérítésre kötelezettek. A BDT2005. 1156.számú eseti döntésében azonban kimondták, hogy a vadászterület tulajdonosainak közössége által létrehozott vadásztársaság csak akkor tekinthető vadászatra jogosultnak, ha a tulajdonosi közösséggel haszonbérleti szerződést köt.

A Vt. fenti rendelkezése került nyelvtani és logikai értelmezésre a BDT2003.821 eseti döntésben, ahol az volt vitatott, hogy a vadkárért az a vadásztársaság felel, akinek a vadászterületén a kár bekövetkezett, vagy az, akinek a területéről a vad kivált, vagy esetleg együttes/egyetemes felelősség terheli őket. A jogerős döntés szerint általános szabálynak az tekintendő, hogy a vadkárt kizárólag a károkozás helye szerinti vadászatra jogosultnak kell megtérítenie. Annak a vadászatra jogosult vadásztársaságnak a felelőssége, akinek vadászterületéről a vad kiváltott, szubszidiárius jellegű, felelőssége csak akkor állapítható meg, ha a károkozás nem másik vadászterületen következett be. Természetesen az utóbbi esetben bizonyítást igényel annak minden kétséget kívüli megállapítása, hogy a vad mely vadásztársaság területéről is vált ki. A Vtv. 75. § (2) bekezdése tehát nem egy sorban és együttesen fennálló, hanem egymást követő felelősségről rendelkezik.

Mint látjuk, a Vt. fenti rendelkezése egy kártelepítő szabály. Ennek magyarázatául szolgálhat az, hogy a Ptk. 128. § (1) bekezdése szerint - amely a Vt. 9. § (1) bekezdésében is rögzítésre kerül - a vadak, ha törvény eltérően nem rendelkezik, az állam tulajdonában vannak, ugyanakkor (2) bekezdés szerint a vadászterületen elejtett, elfogott, illetőleg elhullott vad a vadászatra jogosult tulajdonába kerül, tehát a vadászatra jogosult szerez hasznot a vadakból, és nem az állam. „Ez az indoka annak, hogy a vad által okozott károkért való felelősség - kártelepítési szabály által - a vadászatra jogosultat terheli” (Hegyes 2013, 57.).

3. A károsult

A károsultak körét a Vt. külön nem szabályozza, így az a polgári jog szabályai szerinti bármely jogalany lehet, akit a Vt. 75. § (1) bekezdésében meghatározott kár ért. Tipikusan tehát károsultként vagy a föld tulajdonosa, vagy annak haszonbérletje indít pert, akik a perben akár pertársakként is eljárhatnak.

4. A károkozás helye és a károkozó magatartás

A Vhr. 82. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Vtv. 75. § (1) bekezdésének alkalmazásában mezőgazdaságban okozott vadkár a vad táplálkozása, taposása, túrása vagy törése következtében a szántóföldön, a gyümölcsösben és a szőlőben a mezőgazdasági kultúra terméskiesését előidéző károsítás. A gyümölcs-, illetve szőlőtelepítésben bekövetkezett vadkár pénzértékét a pótlás mértékének arányában kell meghatározni.

A Vhr. 83. § (2) bekezdése kimondja, hogy a Vtv. 75. § (1) bekezdése alkalmazásában erdőgazdálkodásban okozott vadkár az erdősisítésben a vad rágása, hántása, túrása, taposása, törése által a csemeték elhalását előidéző, vagy a csúcshajtás lerágásával, letörésével a csemeték fejlődését akadályozó, továbbá az erdei magok elfogyasztása által a természetes erdőfelújulás elmaradását okozó károsítás. A kár pénzértékben történő megállapításához az erdő értékét kell alapul venni.

A Vt. 75. § (1) bekezdésének és a Vhr. 82. § és 83. §-ainak együttes értelmezése és a joggyakorlatban történő alkalmazása nehézségekbe ütközik, mivel a Vhr. 82. § és 83. § -a látszólagosan leszűkíti a károkozás helyét a Vt. 75. § (1) bekezdésében foglaltakhoz képest. Ezzel a problémával foglalkozott a Kúria a 11/2013. számú polgári elvi határozatában, amelyben kimondta, hogy a vadászatra jogosult akkor is köteles a vadkár megtérítésére, ha az gyepként, kaszálóként, illetve legelőként hasznosított szántó művelési ágba tartozó ingatlanon következett be. Az indokolás szerint a Vhr-ben foglaltak semmiképpen nem szűkíthetik le a vadkár törvényben meghatározott körét. Tehát a Vhr. rendelkezéseit nem tekinthetjük taxatív felsorolásnak, helytállási kötelezettsége keletkezik a vadászatra jogosultnak minden olyan ingó és ingatlan vagyonban okozott kárért, amely a Vt. 75. § (1) bekezdése alá vonható.

5. A kár

A vadkár elemeire vonatkozóan a Vt. speciális rendelkezést nem tartalmaz, így a Ptk. 355. § (4) bekezdése lesz az irányadó, azaz kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. Természetesen a vadkár jellegéből eredően nem vagyoni kártérítésről nem beszélhetünk.

Szemben azonban a Ptk. teljes kártérítés elvén nyugvó rendszerével, a Vt. 75. § (1) bekezdése alapján a károsult kizárólag a kár öt százalékot meghaladó részét követelheti, tehát a jogalkotónak az nem volt célja, hogy a károsultat olyan helyzetbe hozza, mintha a károkozás be sem következett volna. A bíróság a BDT2001.541. számú döntésében ezen jogszabályi rendelkezést azzal indokolta, hogy a vad a természet része, ezért a természetvédelem szempontjainak érvényesülniük kell a vadkárért való felelősség területén is. A földtulajdonos nem indulhat ki abból, hogy ha a földjén egyetlen vad sem élne, akkor kára sem merülne fel, ha pedig a földjén egyetlen vad is kárt okoz, azt másnak mindenképpen teljesen meg kell térítenie.

A vadkár összegének meghatározása természetesen széleskörű bizonyítást igénylő kérdés, amely során a károsult igényt tarthat a tényleges kárára, az elmaradt hasznára, valamint a vagyoni

hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költségeinek megtérítésére is azzal, hogy a káronszerzés tilalmából következően a károsultat ért vagyoni hátrányból le kell vonni a nála jelentkező vagyoni előnyt.

A Vhr. 19. számú melléklete szerint a mezőgazdasági vadkárok végleges becslését az állapotminősítési átlag termésére vonatkozó adatok alapján kell elvégezni úgy, hogy a vadkár mértékének alapját az árutőzsdei átlagár, illetve ennek hiányában a becsült értékesítési ár határozza meg, amelyből le kell vonni a termény betakarítási, tisztítási, tárolási és szállítási költségét. Természetesen a mellékletben foglalt jegyzőkönyv-minta csupán segítséget nyújt a kár mértékének meghatározásához, az nem tekinthető kötelezően alkalmazandónak.

6. A kár megelőzése:

Vt. 78. § (1) A jogosult a károk megelőzése érdekében köteles:

- a) amennyiben a vad életmódja ezt indokolja, annak elriasztásáról gondoskodni;*
 - b) a károkozás közvetlen veszélye esetén az érintett föld használóját értesíteni;*
 - c) a vadászati jog gyakorlását úgy megszervezni, hogy az a föld használatával összefüggő gazdasági tevékenységgel összhangban legyen;*
 - d) szükség esetén vadkárelhárító vadászatokat tartani.*
- (2) A jogosult a föld tulajdonosának, illetőleg használójának hozzájárulásával vadkárelhárító berendezéseket állíthat fel.*
- (3) A vadászati jog társult hasznosítása esetén a föld használója az akadályoztatás mértékével arányos kártalanításra tarthat igényt.*

Vt. 79. § (1) A föld használója a vadkárok, valamint a vadban okozott károk megelőzése érdekében:

- a) köteles a vadkár elhárításában, illetőleg csökkentésében közreműködni;*
- b) köteles a károsodás vagy a károkozás közvetlen veszélye esetén a vadászatra jogosultat értesíteni;*
- c) köteles a vadállomány kíméletéről megfelelő eljárások alkalmazásával gondoskodni;*

d) jogosult a vadállomány túlszaporodása miatt a vadászati hatóságnál állományszabályozó vadászat elrendelését kezdeményezni.

A Vt. fenti rendelkezései mind a vadászatra jogosultnak, mind a földhasználójának vadkár-elhárítási és vadkár-megelőzési kötelezettséget írnak elő. Amennyiben a károsult a fentiekben írt kötelezettségét megszegi, akkor a kár 5 %-ot meghaladó részén túl fennmaradó 95 %-os kár vonatkozásában a Ptk. 340. § (1) - (2) bekezdéseiben foglaltak szerinti kármegosztásnak lehet helye akkor, ha a kárt felróhatóan maga okozta.

A gyakorlatban ezen kötelezettségek teljesítésével illetőleg elmulasztásával kapcsolatban több elvi jelentőségű bírósági döntés is született:

A vadászatra jogosult hárul az aktív és kezdeményező jellegű kötelezettség, míg a földhasználó kötelessége az, hogy a már megkezdett (vagy legalább elhatározott) tevékenységbe az adott helyzetben általában elvárható módon bekapcsolódjon. Amíg a vadászatra jogosult az említett kötelessége teljesítését nem kezdi meg, addig fel sem merülhet a földhasználó törvényben előírt vadkár megelőzési kötelezettségének elmulasztása, és ennek alapján esetlegese kármegosztás alkalmazása. (BDT2006. 1382)

A vadászatra jogosult részéről kezdeményezés lehet többek között az is, ha az adott gazdasági évben még végrehajtható újravetést kéri. Amennyiben az újravetés szakmailag lehetséges és a kár csökkentésére, elhárítására alkalmas, úgy ennek a károsult által történő jogszerű és elfogadható indok nélküli elutasítása a vadkár elhárításában és csökkentésében való, rendes gazdálkodás körébe tartozó közreműködésre vonatkozó törvényi kötelezettség felróható módon való elmulasztásának minősül, és az ebből eredő vadkár a földhasználójának terhére esik (Pécsi Ítéletábla Gf.30.342/2012/4. számú határozat).

A földhasználót terhelő, de a vadászatra jogosulttal nem egyeztetett közreműködési kötelezettség teljesítése esetén is megállapítható a felróhatóság abban az esetben, ha annak eredménye hátrányosabb annál, mintha a közreműködésre egyáltalán nem került volna sor (Pécsi Ítéletábla Pf.VI.20.177/2012/9. számú határozat).

A földhasználót terhelő értesítési kötelezettség elmulasztása, vagy akár annak elkésztetése is alapot adhat a felróhatóság megállapítására, és kármegosztás alkalmazására.

Vt. 79. § (2) A föld használóját az (1) bekezdésben előírt kötelezettségek teljesítésével összefüggésben a rendes gazdálkodás körét meghaladó közreműködésért ellenszolgáltatás illeti meg. Amennyiben a föld használója e törvény szerinti, rendes gazdálkodás körébe tartozó közreműködési kötelezettségének nem tesz eleget, vagy alapos ok nélkül nem járul hozzá ahhoz, hogy a jogosult a vadkárok elhárításához szükséges létesítményeket, berendezéseket felállítsa, az ebből eredő vadkárt a föld használójának a terhére kell figyelembe venni.

Az EBH2010 2139. számú határozatban a bíróság a Vt. fenti rendelkezéseinek értelmezésével arra a megállapításra jutott, hogy a vadkár-elhárítási és vadkár-megelőzési kötelezettség teljesítésével felmerült költségek megosztási arányát a jogszabály nem határozza meg, de ennek hiányából nem következik az, hogy annak viselésére csak a vadászatra jogosult lenne köteles. Ezért ennek eldöntése megegyezés hiányában a bíróság mérlegelési körébe tartozó döntés.

A Legfelsőbb Bíróság a BH2002. 484. számú eseti döntésében leszögezte, hogy a vadkár megtérésére való kötelezettségtől független kérdés az, hogy a további károk megelőzése érdekében szükséges költségeket kinek és milyen arányban kell viselnie. Mivel a kármegelőzés mindkét fél közös érdeke, annak költségeit fele- fele arányban kell viselniük.

7. A kár megállapítása és érvényesítése:

A kár iránti igény érvényesítésének több lehetséges módja is van.

1. A leggyorsabb és mindkét fél számára legkedvezőbb mód az, ha a felek a kár összegéről és annak megtérítési módjáról sikeresen meg tudnak állapodni. Ennek szabályait a Vt. 81. § (1) bekezdése akként rendezi, hogy a károsult a vadkár megtérítése iránti igényét a kár bekövetkezésétől - folyamatos kártétel esetén az utolsó kártételtől - számított harminc napon belül köteles közölni a kárért felelős személlyel. Amennyiben a felek a kártérítés módjáról és mértékéről

nyolc napon belül meg tudnak állapodni, be is fejeződik az eljárás. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy egyes mezőgazdasági haszonnövények tekintetében a Vhr. 82. § (3) bekezdése egyedi időszakokat rögzít azzal, hogy a kárbejelentés, illetve igénylés kizárólag ezekben az időszakokban történhet.

2. Amennyiben a felek között a nyitvaálló határidő alatt nem születik egyezség, a károsult a Vt. 81. § (2) bekezdése értelmében választása szerint vagy közvetlenül bírósághoz fordulhat, vagy kárának megtérítését a károkozás helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjétől nyolc napon belül írásban vagy szóban kérelmezheti a károsult és a kárért felelős személy közötti egyezség létrehozására irányuló kárbecslési eljárás lefolytatását.

Vt. 81. § (3) A kár megállapítását a miniszter által rendeletben meghatározott képesítéssel rendelkező kárszakértő (a továbbiakban: szakértő) végezheti. A szakértőt a jegyző nyolc napon belül rendeli ki.

(4) A kár becslését - a miniszter által rendeletben megállapított egyszerűsített vadkárbecslési szabályok szerint - a kirendeléstől számított nyolc napon belül kell lefolytatni. A kárbecslést akkor is le kell folytatni, ha a kár bejelentése az (1) bekezdésben előírt határidő után történt. Ha késedelmes bejelentés miatt a kár vagy mértékének megállapítása bizonytalanná válik, ezt a bejelentő terhére kell figyelembe venni.

(5) A szakértő köteles a kárbecslésről készült jegyzőkönyvet haladéktalanul átadni a jegyzőnek. A jegyző a szakértői vadkárbecslési jegyzőkönyvben foglaltak alapján egyezség létrehozását kísérli meg a felek között a kár megtérítésére vonatkozóan.

(6) Ha a felek között kötött egyezség megfelel a jogszabályokban foglalt feltételeknek, nem sérti a közérdeket, mások jogát vagy jogos érdekét, valamint tartalmazza a kötelezett kártérítésre vonatkozó kötelezettségvállalását, a felek által előlegezett eljárási költség felek általi viselését, a kártérítés (eljárási költség) összegét és pénznemét, a teljesítés módját és határidejét, a jegyző az egyezséget határozatba foglalja és jóváhagyja.

„A jegyző előtt lefolytatott kármegállapítási eljárás célja egyrészt a felek közötti egyezségkötés elősegítése, másrészt az állapot rögzítése, a kár felmérése egy adott időpontra vonatkoztatva. Ennek érdekében a jegyző köteles a kérelemtől számított nyolc napon belül

szakértőt kirendelni, aki a kirendeléstől számított nyolc napon belül köteles a vadkárbecslési eljárást lefolytatni. A rövid határidőkre vonatkozó szabályozás célja, hogy a kárszakértő haladéktalanul tudomást szerezzen a károsítás tényéről, s meglegyen minden lehetősége a kár jellegének és mértékének helyes meghatározásához” (Hegyes 2013, 83).

3. Amennyiben a felek között nem születik egyezség vagy az a jegyző által nem hagyható jóvá, a jegyző az eljárást megszünteti. A károsult az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül kérheti a bíróságtól kárának megtérítését. A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár. (Vt. 81. § (7)-(8)bek.)

A károsult a vadkárbecslési eljárás igénybevétele nélkül az általános elévülési határidő alatt jogosult közvetlenül bírósághoz fordulni. Ha azonban a jegyző eljárását igénybe vette, akkor kizárólag a Vt. 81. § (8) bekezdése szerinti harminc napos jogvesztő határidőn belül fordulhat bírósághoz. Figyelemmel kell lenni arra, hogy a Vt. 81. § (5) bekezdésében foglalt határidő anyagi jogi határidő, tehát az a határidő utolsó napján minden körülmények között lejár, elmulasztása igazolással nem orvosolható. Anyagi jogi határidő esetén a Pp. 105. § (4) bekezdése nem alkalmazható, az kizárólag a Pp. által meghatározott eljárásjogi határidők esetén irányadó. (BH2004.367)

A vadászatra jogosult alperes természetesen a Pp. általános szabályai szerint viszontkereset előterjesztésére jogosult. A viszontkeresetre a kereset szabályai az irányadóak, ezért ha az igényérvényesítést külön törvény határidőhöz köti, azon túl még akkor sincs mód a viszontkereset joghatályos előterjesztésére, ha a viszontkereset előterjesztése egyébként lenne lehetőség. (BH2012 123)

A perre az általános illetékességi és hatásköri szabályok irányadóak azzal, hogy a Pp. 313. § - a szerint a pénz fizetésére irányuló lejárt követelés a közjegyző hatáskörébe tartozó, külön törvényben szabályozott fizetési meghagyásos eljárás útján érvényesíthető. A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 3. § (2) bekezdése szerint csak fizetési meghagyás útján érvényesíthető a kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek a Pp. 24. és 25.

§-a szerint számított összege az egymillió forintot nem haladja meg, feltéve, hogy a kötelezettnek van ismert belföldi lakóhelye vagy tartózkodási helye, illetve székhelye vagy képviselete.

8. Az új Polgári Törvény vonatkozó rendelkezései

2014. március 15. napján hatályba lép a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, amely teljesen új alapokra helyezi a magyar kártérési rendszert. „Különválasztja a kontraktuális és a deliktuális felelősségi szabályokat. Míg a szerződészegésért való felelősség esetén a törvény szakít a hatályos jog felróhatósági alapú felelősségi rendszerével, addig a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség a törvény alapján továbbra is a károkozó felróhatóságán alapul” (2013. évi V. törvény indokolása a Polgári Törvénykönyvről).

A törvény három tényállásban szabályozza az állatok által okozott károkért való felelősség szabályait.

6:562. § [Az állattartás körében okozott kár]

- (1) *Aki állatot tart, az állat által másnak okozott kárért felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli.*
- (2) *Veszélyes állat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felel.*

6:563. § [A vadászható állat által okozott kárért való felelősség]

- (1) *A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.*
- (2) *A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.*
- (3) *A kártérítési követelés három év alatt évül el.*

Az új Ptk. a veszélyes állat tartójának és a veszélyesnek nem minősülő állat tartójának felelőssége körében tartalmát tekintve továbbra is megőrzi a ma hatályos Ptk. szabályait. A törvény

célját követve beemeli a kódexbe a vadászható állat által okozott károkért való egyes felelősségi szabályokat. Felmerül a kérdés, hogy 2014. március 15-ét követően kizárólag az új

Ptk., vagy pedig továbbra is a Vt. szabályai lesznek irányadóak a vadkárért való felelősség szabályaira. A választ a törvény indokolása adja meg, mely szerint a külön jogszabályokban szabályozott tényállások közül e körben a törvény szelektálva emelt át egyes szabályokat. A klasszikus polgári jogi felelősségi szabályokat apróbb változtatásokkal átemeli a törvény, míg a felelősségi logikát mellőző, kártelepítő szabályokat a törvény hatályba lépését követően is a kódexen kívüli normák tartalmazzák.

Összefoglalva tehát az Új Ptk. 6:653. §-a az alábbi károkozások esetén lesz irányadó:

- a) a Vtv. 75. § (1) bekezdésében felsorolt vadfajokon (gímszarvas, dámszarvas, őz, vaddisznó, muflon, mezei nyúl, fácán) kívül valamennyi vadászható állat által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban okozott károk;
- b) a mezei nyúl és a fácán által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban okozott károk, kivéve a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdősítésben, valamint a csemetekertben okozott károkat;
- c) valamennyi vadászható állat által a mezőgazdaságon és erdőgazdálkodáson kívül okozott károk" (Hegyes 2013, 121-122.).

A fentiekből következően 2014. március 15-e után is a vadkárért való felelősség szabályaira a Vt. rendelkezései lesznek irányadóik, mivel a Vt. 75. § (1) bekezdése szerinti kártelepítés nem került az új Ptk.-ba, és az az új kárfelelősségi rendszertől is idegen. Megemlítendő, hogy a vadászati jog gyakorlására jogosult személyek által előidézett vadászati kár, valamint a vad elpusztításával okozott kár sem került az új Ptk. 6:561. §-ának hatálya alá.

Irodalom

- Hegyes Péter István: *A vadászatra jogosult felelőssége a vadászható vad károkozásáért, különös tekintettel a vadkárért való felelősségre.* Szegedi Tudományegyetem, Szeged, 2013.

http://www.ajtkdi.hu/pdfs/Hegyes_Peter_Ertekezes_mhvita.pdf

Utolsó hozzáférés: 2013.12.17.

- Hegyes Péter: *A vadászati jog jogosultjának felelőssége a vadon élő állatok által okozott károkért.* Miskolci Jogi Szemle 2 (2011), 55-66, 55.
- Fézer Tamás: *Kártérítési jog,* Complex, Budapest, 2010.
- Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény és annak végrehajtására kiadott 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet
- A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény
- Polgári Törvénykönyvhöz fűzött Kommentár - Complex Jogtár
- 2013. évi V. törvény indokolása a Polgári Törvénykönyvről
- Kúria 11/2013. számú polgári elvi határozata
- BDT2006.1382

- BDT2005. 1156.
 - BDT2003.821.
 - BDT2001.541.
 - EBH2010 2139.
 - BH2002. 484.
 - BH2004.367.
 - BH2012 123.
-
- Pécsi Ítéltábla Gf.30.342/2012/4. számú határozata
 - Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.177/2012/9. számú határozat